

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 585/2024-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **DEVELOP GROUP a. s.**, Nobelova 34, Bratislava, IČO 44 174 764, zastúpenej Advokáti Heinrich s.r.o., Lombardíniho 22/B, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-5S/291/2019 takto

rozhodol:

- Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-5S/291/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Správny súd v Bratislave **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. BA-5S/291/2019 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadost'učinenie **2 000 eur**, ktoré **je** Správny súd v Bratislave **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Správny súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia **856,75 eur** a zaplatiť ich právnenmu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a napadnuté konanie

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeného v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal správne mu súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal sťažovateľke finančné zadostučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je žalobkyňou v napadnutom konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky zo 7. októbra 2019, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Daňového úradu Bratislava zo 17. júna 2019 o vyrubení úroku z omeškania v sume 11 193,90 eur za nezaplatenie dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie august 2014. Správnu žalobu sťažovateľka podala 20. decembra 2019 na Krajskom súde v Bratislave. Žalovaný sa podľa tvrdení sťažovateľky vyjadril k žalobe podaním z 18. februára 2020. Sťažovateľka zaujala stanovisko k tomuto vyjadreniu podaním z 20. marca 2020. Konajúci súd uznesením z 2. marca 2020 návrh sťažovateľky na priznanie odkladného účinku žalobe sťažovateľky zamietol. Následne krajský súd aj správny súd, na ktorý vec prešla z dôvodu reorganizácie súdnictva, boli vo veci úplne nečinné a nevykonali žiaden procesný úkon. V napadnutom konaní sa neuskutočnilo žiadne pojednávanie a konanie trvá už 4 roky a 10 mesiacov. Sťažovateľka je presvedčená, že v konaní došlo k zbytočným prietahom, pretože o merite sa dosiaľ nekoná a vec nie je rozhodnutá. Podala aj sťažnosť na prietahy adresovanú predsedovi súdu 27. septembra 2024, na ktorú ešte odpoveď nedostala.

3. K ústavnoprávnym aspektom veci sťažovateľka uviedla, že konanie z hľadiska jeho predmetu nemožno hodnotiť ako zložitú vec. Nespôsobilá žiadne prietahy, naopak, dovoľáva sa riadneho konania a rozhodnutia vo veci. K porušeniu jej práv došlo výlučne postupom vo veci konajúcich súdov z dôvodu ich dlhodobej nečinnosti. Okolnosti vytvorenia nového druhu súdov a kompetenčných zmien súdu nemôžu ísť na úkor účastníka konania a jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

4. Sťažovateľka pociťuje právnu neistotu vo veci, ktorá sa týka jej majetkových práv (uloženie sankcie) už neprímerane dlhú dobu. Žalovaný pohľadávku z vyrubeného rozhodnutia, ktoré je predmetom preskúmania zákonnosti, voči žalobcovi vymáha. Uviedla, že žalovaný podal proti nej návrh na vyhlásenie konkurzu (konanie vedené na Mestskom súde Bratislava III, sp. zn. 8K/20/2019). Vzhľadom na celkovú dobu konania, ktoré má smerovať k definitívnemu doriešeniu vzájomných finančných vzťahov, úplnú nečinnosť súdu, ako aj správanie sťažovateľa, ktorý k prietahom v konaní svojím správaním nijako neprispel, sťažovateľka považuje 5 000 eur za primerané finančné zadostučinenie za nemajetkovú ujmu, ktorá jej vznikla v dôsledku prietáhov v súdnom konaní s poukazom na pocit trvalej neistoty a pochybností týkajúcich sa uplatniteľnosti práv.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 585/2024-12 z 19. novembra 2024 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. 4. Predsedníčka správneho súdu sa listom sp. zn. 1SprV/407/2024 zo 6. decembra 2024 vyjadrila k ústavnej sťažnosti. Poukázala na personálnu poddimenzovanosť správneho súdu, keďže z počtu 44 miest sudcov je aktívnych len 33, a ku dňu 1. júna 2023 novozriadený správny súd prevzal 5766 nerozhodnutých vecí. Súčasťou vyjadrenia bolo aj vyjadrenie zákonnej sudkyne vo veci, z ktorého vyplýva, že v dôsledku reformy jej bolo pridelených takmer 500 vecí, najstaršie veci sú z roku 2011. V napadnutom konaní bol nariadený termín pojednávania na 23. január 2025. Vec

nie je po skutkovej a právnej stránke zložitá, zo strany účastníkov konania neboli spôsobené prieťahy, zbytočné prieťahy, ktoré v konaní vznikli súvisia so zaťaženosťou sudcov.

7. Zo súdneho spisu, ku ktorému mal ústavný súd vzdialený prístup, zistil tento priebeh napadnutého konania:

- sťažovateľka doručila 23. decembra 2019 na Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) správnu žalobu o preskúmanie rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky vo veci č. 102303011/2019 zo 7. októbra 2019, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Daňového úradu Bratislava č. 101482101/2019 zo 17. júna 2019, ktorým bol vyrubený úrok z omeškania v sume 11 193,9 eur za nezaplatenie dane z pridanej hodnoty za august 2014,
- krajský súd vyzval na zaplatenie súdneho poplatku 9. januára 2020, zaplatený 6. februára 2020,
- krajský súd vyzval 11. februára 2020 žalovaného na zaslanie vyjadrenia k žalobe a predloženie spisu,
- žalovaný predložil vyjadrenie 18. februára 2020 spolu s administratívnym spisom,
- krajský súd doručil vyjadrenie žalovaného sťažovateľke 6. marca 2020,
- krajský súd uznesením z 2. marca 2020 zamietol návrh sťažovateľa na priznanie odkladného účinku žalobe,
- sťažovateľ zaslal repliku krajskému súdu 21. marca 2020,
- krajský súd vyzval účastníkov konania, či vzhľadom na pandémiu trvajú na nariadení pojednávania 19. mája 2020,
- sťažovateľka aj žalovaná reagovali na výzvu krajského súdu v máji 2020,
- správny súd vyzval sťažovateľku na odstránenie nedostatku konverzie plnej moci 20. augusta 2024,
- sťažovateľka doručila plnú moc 13. septembra 2024,
- správny súd 11. októbra 2024 určil prvý termín pojednávania na 23. január 2025, ktorý bol zrušený prípisom 17. januára 2025, v ktorom určil nový termín pojednávania na 13. február 2025,
- správny súd na pojednávaní 13. februára 2025 vyniesol rozsudok, ktorým žalobu zamietol; v súčasnosti plynie lehota na vypracovanie rozsudku, ktorý bude následne doručovaný účastníkom konania.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom konajúcich všeobecných súdov v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval aj sťažnosť sťažovateľa.

12. K právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že súdny prieskum rozhodnutí v daňových veciach tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti správnych súdov s ustálenou judikatúrou a nemožno ho považovať za skutkovo alebo právne náročnú vec. Z hľadiska významu predmetu konania pre sťažovateľku súd konštatuje, že ide o bežnú vec súvisiacu s jej podnikaním.

13. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania, ústavný súd v napadnutom konaní nezistil také okolnosti na strane sťažovateľky, ktoré by významnejšie prispeli k jeho predĺženiu, na výzvy súdu reagovala v stanovených lehotách.

14. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu všeobecných súdov v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

15. Z popísaného priebehu napadnutého konania vedeného krajským súdom vyplýva, že v počiatočnom štádiu konania postupoval plynulo a efektívne, keď zabezpečil všetky vyjadrenia a administratívny spis do mája 2020. Od 29. mája 2020 do určenia termínu pojednávania 23. január 2025 však bol krajský súd a následne (od 2. júna 2023) aj správny súd vo veci úplne nečinný s výnimkou výzvy, ktorou sťažovateľku vyzval na predloženie plnej moci s konverziou. Nečinnosť tak v súhrne predstavuje obdobie viac ako 4 a pol roka. Uvedený postup v konaní nie je ústavne akceptovateľný, pretože ho nemožno považovať za efektívne smerujúci k nastoleniu právnej istoty sťažovateľky.

16. Námiетка správneho súdu o nedostatočnom personálnom obsadení, resp. preťaženosti súdu, nemá právny význam pri posudzovaní porušenia označených práv sťažovateľky, pretože ho nezbavuje zodpovednosti za vzniknuté prierahy.

17. Ústavný súd preto s prihliadnutím k celkovej dĺžke konania a nečinnosti konajúcich súdov dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prierahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom správneho súdu (aj ako nástupcu krajského súdu) v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

18. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

19. Keďže napadnuté konanie ešte nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené (vypracovávanie písomného vyhotovenia rozsudku), ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovel návrhu na vyslovenie príkazu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prierahov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Primerané finančné zadost'učinenie

20. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä nečinnosť oboch konajúcich súdov ako aj objektívnu okolnosť (súdnu reformu), ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia 2 000 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku nálezu).

IV.

Trovy konania

22. Úspešná sťažovateľka si uplatnila právo na náhradu trov konania.

23. Ústavný súd priznal sťažovateľke fakultatívnu náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za dva úkony právnej služby v roku 2024 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky.

24. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právny zástupca sťažovateľky je platiteľom tejto dane. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania v sume 856,75 eur (bod 4 výroku nálezu).

25. Priznanú náhradu trov konania je správny súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

26. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu